

Projektterv

Szerzőkre vonatkozó információk	
Név	Gembiczkiné Cseszneg Andrea
Tanított szak(ok)	földrajz-biológia
Intézmény	II. János Pál Pápa Katolikus Óvoda és Általános Iskola
Név	Dátán Attila
Tanított szak(ok)	földrajz-vizuális kultúra
Intézmény	Budapest XVI. Kerületi Móra Ferenc Általános Iskola
Név	Filó Tamás
Tanított szak(ok)	földrajz-(történelem)
Intézmény	Szegedi Tudományegyetem Gyakorlógimnázium

Projektre vonatkozó információk – Áttekintés	
A projekt címe	<i>“Ha a víz az élet, vajon meddig élek?”</i>
A projekt témája	<i>A víz, illetve az ivóvíz léte, pontosabban ezek hiánya napjainkra az emberiség központi problémájává vált. Földünk egyes részein a vízbőség miatt fel sem merül a vízgazdálkodás fogalma, míg más részein oly mértékű a vízhiány, hogy az ott élők hétköznapjait is vesztesen befolyásolja. A téma önmagában épít a tanulók vízburokkal, földrajzi övezetességgel kapcsolatos korábbi ismereteire, egyúttal előrevetíti a globális környezeti problémák megoldhatóságának lehetőségeit.</i>
Évfolyam	<i>A téma minden korosztálynak kínál feltárható ismereteket, így 1–12. évfolyam számára iskolai és tanórán kívüli tevékenységek formájában kerülhet megvalósításra.</i>
Időigény	<i>A projekt tervezett időkerete 4 hét, melynek zárónapja március 22., avagy a Víz Világnapja.</i>
Projektre vonatkozó információk – Célok és kontextus	
Tanulási eredmények és pedagógiai célok	<p><i>Magyarországon összességében nincs vízhiány. A vízhiány problémájának megoldásában azonban a magyar felnövekvő generációnak is részt kell vállalnia. Éppen ezért a projekt átfogó célja, hogy érzékenyítse a tanulókat a problémamegoldásra, illetve, hogy a hétköznapjaik során is környezettudatosabb életmódot kövessenek, egyúttal aktív részeseivé váljanak a megoldásnak. Közvetett célja a projektnek, hogy a tanulók magatartásának változásával, szülei generációját is környezettudatosra (át)neveljük.</i></p> <p><i>A projekt specifikus pedagógiai céljai közé tartozik a problémamegoldó készség fejlesztése, úgymint a köznapi élet során látott, hallott problémák valós értelmének feltárásának ismerete, valamint a tanulók képessé váljanak más problémáinak (például vízhiánnyal küzdő térségek gyermekei) megértésére.</i></p> <p><i>Fontos célja, hogy a tanulók jártasságot szerezzenek a közös (csoportokban végzett) kutatótevékenység, vizsgálódás végzésében, ezáltal megismerjék egymás tevékenységének értékét.</i></p>
Problémák és valós kontextus	<i>A projekt fókusza az ivóvízhiány. A mindennapi életben hajlamosak vagyunk nem észrevenni, hogy a víznek kulcsfontosságú szerepe van abban, ahogyan élünk. Még azzal sem vagyunk tisztában – hacsak nem vagyunk érintettek –, hogy Magyarországon is vannak olyan települések,</i>

<p>ahol nincs vezetékes ivóvíz. Ahogy a kiszáradó vagy erősen apadó vízfolyások is komoly problémát jelentenek idehaza. Globális térben gondolkodva pedig, számos olyan térsége van a Földnek, ahol nemhogy az ivóvíz, de a víz önmagában sem biztosított mindenki számára.</p>
<p>Műveltségi terület</p>
<p>Ember és társadalom, Ember és természet, Földünk – környezetünk, Életvitel és gyakorlat</p>
<p>Tantárgy</p>
<p>Földrajz, Természetismeret, Biológia, Kémia, Egészségtan, Erkölcstan, Rajz és vizuális kultúra</p>
<p>Tantervi követelmények és célok</p>
<p>Nemzeti alaptanterv</p>
<p>I.1. A KÖZNEVELÉS FELADATA ÉS ÉRTÉKEI</p>
<p>„(...) a felnövekvő nemzedék a haza felelős polgárává váljék;”</p>
<p>I.1.1. Fejlesztési területek – nevelési célok</p>
<p><u>Fenntarthatóság, környezettudatosság</u></p>
<p>„Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára.”</p>
<p><u>Médiatudatosságra nevelés</u></p>
<p>„Cél, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. (...) A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít (...) a mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. (...) A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival.”</p>
<p><u>A tanulás tanítása</u></p>
<p>„Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés (...); hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; (...) miként működhetnek együtt a tanulók csoportban (...). Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.”</p>
<p>I.2.1. A köznevelési rendszer egyes feladataira és intézményeire vonatkozó külön szabályok</p>
<p><u>Természetismeret</u></p>
<p>„Cél, hogy a természettudomány ismeretei és módszerei úgy épüljenek be a diákok gondolkodásába és tevékenység-repertoárjába, hogy előhívhatók legyenek a mindennapi problémák értelmezése és megoldása során.”</p>
<p>Kerettanterv(ek)</p>
<p><u>Természetismeret</u></p>
<p>„A tantárgy legfőbb célja, olyan gyerekek nevelése, akik nyitottak a világra, felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait, következtetéseket tudnak levonni a tapasztalt tényekből, (...) és életkoruknak megfelelő válaszokat találnak a felvetődött kérdésekre. (...) a mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzését szolgálja. (...) Az ismeretszerzés nem öncélú, hanem a gondolkodás és az önálló tanulás fejlesztését szolgálja. A használható tudás megszerzése lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a tanuló új szituációban a tantárgyi kereteken kívül is sikeresen alkalmazza tudását. Az egyéni tapasztalatszerzésre épülő tanulás, a tevékenységközpontú módszerek, az IKT-eszközök alkalmazása, a vita és az érvelés, a környezet és fenntarthatóság, a takarékos vízhasználat szokásának megalapozása, a víz jelentősége a földi élet szempontjából, a vízszennyezés forrásai és következményei (...)”</p>

Annotáció

Természetesen a fenti részletek nem fedik le teljeskörűen a projekttel kapcsolatos tantervi követelményeket és célokat. A teljesség igénye nélkül felállított szemelvények célja, hogy betekintést engedjenek a projekttel kapcsolatos tantervi háttéranyagba.

Projektre vonatkozó információk – Résztevők bevonása

Módszertani leírás

(1)

A projektheteket megelőzően ráhangolás, motiváció céljából figyelemfelkeltő plakátok kihelyezésére kerül sor. Az első projektnap során a tanulók megismerik a projekt menetrendjét, helyszíneit és az osztályok közötti téma megosztást. Itt kerül sor munkacsoportok kialakítására is. Ezt követően a projekthetek alatt a következőképp zajlanak a tevékenységek:

(2) 1-2. hét

A tanulók megismerkednek tantárgyanként az elméleti alapokkal, illetve megismerik a kísérletek elméleti hátterét és gyakorlati megvalósításának módszereit. Egyúttal sor kerül a projekt folytatását illetően a segítségkérési lehetőségek, valamint a kapcsolattartás formáinak ismertetésére.

(3) 3-4. hét

A tanulók két-három fős kiscsoportokban végzik feladataikat. Az 1–4. osztályos tanulók a takarékos vízhasználat gyakorlatával ismerkednek, míg az 5–7. osztályos tanulók ezen ismereteiket bővítik hatékony vízgazdálkodási modellek tervezésével. A 8-10. osztályos tanulók a Föld egyes éghajlati területeire vonatkoztatják ismereteiket, míg a 11–12. osztályosok komplex, globális vízhasználati problémákra gyűjtenek példákat és dolgoznak ki hatékony megelőzési, vagy megoldási terveket.

(4) A fejlesztő értékelés is korcsoportonként változik.

1–6. évfolyamokban értékelőtábla segíti a kiscsoportok munkáját.

7–12. évfolyamokban az értékelőtábla mellett jól meghatározott szempontrendszer segítségével végzik a tanulók tevékenységüket.

Ezek mellett az egyes projekthetek zárónapjain (péntekenként) a projektet vezető pedagógus személyes konzultációk során ellenőrzi a kiscsoportok elvégzett vagy éppen folyamatban lévő munkáját és azt 3-2-1 módszer segítségével, azaz 3 kérdés, 2 megjegyzés és 1 javaslat feltevésével segíti.

(5) A projektzáró nap – azaz március 22-én, a Víz Világnapján – a projekt során elvégzett munka bemutatására kerül sor. Ez történhet kiállítások, vetítéses előadások, személyes tapasztalatokról szóló beszámolók alapján is. A projektzáró nap tanítás nélküli munkanap.

Az együttműködést támogató eszközök

A tanulói együttműködést támogató online eszközök közül a mai generáció számára a népszerű közösségi oldalak, ezek közül is leginkább a Facebook, kapcsolattartás szempontjából jól működő csoportos felületei a legmegfelelőbbek. Emellett a szintén mindenki számára könnyen, csupán egy @gmail cím létrehozását követően elérhető Google Drive felület is remek kapcsolódási pont lehet. Megoldásként szolgálhat a trello.com felülete is, ahol nem csupán a 2-3 fős kiscsoportokat, de a projektben résztvevő összes csoportot is lehetne együttműködésre sarkallni. Ugyanakkor a projektben résztvevő tanulók korosztályos különbsége miatt szükség van offline eszközökre is, hiszen az általános iskolások zöme csak 7-8. osztály környékén kezd el aktívan részt venni a világháló tevékenységeiben. Ilyen offline együttműködést támogató eszköz lehet például az adott projekthét egy napján megrendezett, létrehozott eredmények és tartalmak részösszefoglalása, akár csak szóban, ami már nagyban elősegíti a tanulócsoportok együttműködését.

Tanulói produktum
<i>A csoportunk által elkészített tanulói produktum a hétköznapi víztakarékosság fontosságára hívja fel a figyelmet. Formája lehet: prezentáció, brosúra, plakát, képgyűjtemény, projektnapló.</i>
Digitális történetmesélés
<i>A projekt digitális történetének főszereplője egy a Száhel-övezetben élő pásztorkodással foglalkozó gyermek, akinek – értelemszerűen a mindennapokban meg kell küzdenie a vízhiánnyal – a története azt a célt szolgálja, hogy a tanulók megismerjék egy kortársuk, számukra elképzelhetetlen körülmények között játszódó életét, életmódját. A történet során párhuzamokat lehet vonni egy átlag magyar gyermek napi vízfelhasználása és a történet főszereplőjének napi vízfelhasználása között. Így a tanulók saját példájuk ismertetése, adott esetben átélése után szembesülhetnek azzal, hogy helyzetük mennyire számít kiváltságosnak az afrikai gyermek helyzetével szemben.</i> VAGY <i>A projekt digitális történetének főszereplője egy vízcsepp, ami (aki) elmeséli történetét, ivóvízzé válását, majd pedig azt, hogy minden változása hiábavaló volt, amiért felhasználói a mellékhelyiség tisztítására ítélték. A digitális történet feladat, hogy rávegyesse a tanulókat a környezettudatos vízhasználatra, bevezesse a szürkevíz fogalmát és lehetőségait.</i>
Projektre vonatkozó információk – Értékelés
Értékelési eszközök – fejlesztő értékelés
<i>A projekt indulásakor az egyes korcsoportokon belüli két-három fős csoportok alakulása előtt diagnosztikus értékelést végez a projektvezető pedagógus, melynek célja, hogy hasonló elgondolásokkal bíró tanulók kerülhessenek egy csoportba. Ezt osztályszintű témafeltáró beszélgetések során végzi el a tanár.</i> <i>Formatív értékelésre minden projekthét zárónapján (péntekenként) kerül sor. Az 1–6. évfolyamokban az értékelőtábla megtekintése mellett csoportos konzultáción segíti a tanulókat a pedagógus. A részösszefoglaló értékelés a 7–12. évfolyamokban valamivel részletesebb, itt is megjelenik az értékelőtábla, amit kiegészít egy előre meghatározott szempontokat összefoglaló táblázat is, valamint a pedagógus 3-2-1 módszer segítségével vezet kiscsoportos konzultációkat. Mindemellett a 7–12. évfolyamok csoportjai napi bontásban munkanaplót vezetnek, ami elősegíti tevékenységük részletes értékelését.</i> <i>Szummatív értékelésre a tanulói produktum bemutatásával kerül sor a projekt zárónapján. Ezt a projektben résztvevő pedagógusok csoportja végzi, általuk közösen létrehozott és megszerkesztett szempontrendszer alapján.</i>
Projektre vonatkozó információk – Technológiai integráció
Technológiai integráció célja és módszerei
<i>A tanulói produktum elkészítésében minden a projektben résztvevő korosztály számára segítséget nyújthat a Prezi, a MindMaister, a TAGUL vagy éppen Creately. A tanulói produktum szemléltetésében kiváló eszköz lehet az ease.ly poszter vagy a wordart szófelhő készítése. Természetesen az IKT eszközök és applikációk kimeríthetetlen tárházának bármely eleme kapcsolható lenne a projektmunkával, azonban az előbbieken felsorolt digitális eszközök az általunk rögzített tanulói produktumok elkészítéséhez nyújthatnak hathatós segítséget.</i>
Projektre vonatkozó információk – Felhasznált források
Felhasznált források
<i>MAKÁDI Mariann: Tevékenykedtető módszerek a földrajztanításban (ELTE TTK FFI, Budapest, 2015)</i>

Mellékletek – Portfólielemek

Mellékletek felsorolása

Egy tanulói produktum ld. [prezentáció](#) „Hétköznapi víztakarékosság” címmel.

[Értékelőtáblák](#) – kitöltött melléklettel, módszertani kiegészítéssel.

Projektfeladatok.

Prezi „Ha a víz az élet, vajon meddig élek?” címmel.